

Luboš Švec

Posudek vedoucího na bakalářskou závěrečnou práci Jiřího Voláka *Paasikiviho „strašná léta“ 1944-1948: J. K. Paasikivi a hrozba sovětizace Finska*, Praha, FSV UK 2012, 47 s.

Jiří Volák zvolil téma osobní úlohy finského prezidenta J. K. Paasikiviho při odvrácení sovětizace, které je pro nás relevantní a klade otázky komparace vzhledem k československému zcela protichůdnému vývoji po druhé světové válce. Jde o téma hojně frekventované a autor k němu shromáždil odpovídající literaturu. Autor, jak úvodem zmiňuje, si je v souladu s neorealistickými přístupy vědom dominantní role vnějších a geopolitických aspektů; jeho úkolem je zkoumání uplatnění osobnosti v tomto geopolitickém rámci. Na příkladu Paasikiviho poválečné politiky řeší otázku, jak politická osobnost může při akceptaci geopolitických premis a s uplatněním určitých teoretických východisek a pragmatické politiky přispět k řešení stěžejních bezpečnostních otázek. Ve finském případě se jednalo o nalezení východiska z tíživé situace země po druhé světové válce a řešení komplikovaných vztahů se Sověty a přitom ubránění finské nezávislosti. Odpovědi na otázky geneze finské cesty hledá J. Volák v edici Paasikiviho osobních deníků a anglojazyčných studiích převážně finských odborníků, zabývajících se problematikou. Ze studií k problematice československo-finských vztahů a paralel hojně cituje zásadní práci H. Larmoly, vypadl však článek o historických paralelách a rozdílech přímo publikovaný v periodickém sborníku jeho domovského institutu (10/2007). Práci by obohatil i pohled z druhé strany, např. hodnocení Paasikiviho role ruskými autory.

Práce má logickou strukturu, je psána čtivým způsobem, Nelze však přitom neadresovat autorovi výtku přechodu k publicistickému slohu, kdy literární plynulost a atraktivita narace je v některých případech na úkor exaktnějšímu vyjádření a analytickému zkoumání historického procesu. J. Volák hodnotí Paasikiviho úlohu jako nepostradatelnou; jeho úspěch při odvrácení sovětské hrozby vidí v „příkrém realismu, byť místy hraničícím s cynismem“. Cynismus však nelze chápat jako vyjádření Paasikiviho osobní politiky, výraz je použit spíše jako hyperbola pro charakteristiku egoistického prosazování zájmů velmocí.

V práci se objevilo několik menších faktografických chyb – Československo nemělo do roku 1959 v Helsinkách ambasádu, nýbrž pouze vyslanectví (s. 10). Risto Ryti nebyl sociálně demokratickým prezidentem; hlásil se k Národní pokrokové straně (s. 10). Při vysvětlování Paasikiviho monarchismu v roce 1918 je třeba upozornit, že P. Svinhufvud za finskou vládu podepsal několik měsíců předtím smlouvu těsně vážící Finsko k císařskému Německu. Finsko tedy již bylo ve vazalském vztahu a v červnové řeči premiéra Paasikiviho nešlo o hledání panovníka, nýbrž o potvrzení a obhajobu stávajícího poměru (s. 24).

Při zkoumání rozhodovacích procesů při podepsání finsko-sovětské smlouvy není zmíněna otázka precedentu – totiž sovětského návrhu finské vládě z jara 1938. Vysvětlení jeho významu však může být případným námětem doplňující otázky při obhajobě. Práce

splňuje podmínky závěrečné bakalářské práce, doporučuji ji k obhajobě a hodnotím stupněm velmi dobře.

.....
Doc. PhDr. Luboš Švec, CSc.